

Aan
De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
13 mei 2026
Ons kenmerk
Cft 202600040
Pagina
1/5

Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlagen
2

Onderwerp
Reactie op de eerste uitvoeringsrapportage 2026

Geachte heer Soliano,

Op 29 april 2026 ontving het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) de eerste uitvoeringsrapportage (UR) 2026 van het openbaar lichaam Bonaire (OLB). Met deze brief ontvangt u het oordeel van het Cft op deze UR.¹ In bijlage 1 vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing.

Oordeel

Het Cft heeft op basis van de eerste UR voorsnog de verwachting dat het OLB voldoet aan de centrale begrotingsnorm van de Wet FinBES.² Deze UR laat sterke verbeteringen zien van de realisatie op zowel de baten- (30%) als lastenzijde (26%) van de begroting ten opzichte van de eerste UR 2025. Het Cft houdt een slag om de arm doordat de realisatie aan de lastenzijde zonder verplichtingen terugloopt naar 16%. Het Cft merkt daarnaast op dat een goede beoordeling van de UR wordt bemoeilijkt doordat een toereikende toelichting op de indeling in economische categorieën ontbreekt. Het Cft is positief over de verbetering van de toelichting op de functionele indeling. Dit geldt ook voor de gerapporteerde verbeteringen op het gebied van het financieel beheer.

Vervolg

1. Het Cft adviseert het OLB om de toelichting van de verplichtingen te verbeteren, waardoor duidelijk wordt wanneer iets als een verplichting wordt gerapporteerd, inclusief de aard, allocatie en timing van de verplichting.
2. Het Cft moedigt het OLB aan om de verbeteringen van de kwaliteit en herleidbaarheid van de toelichting op de functionele indeling door te zetten naar de volgende uitvoeringsrapportages, en de indeling in economische categorieën te blijven aanleveren.
3. Op verzoek van het OLB en na positief advies van het Cft is de staatssecretaris Koninkrijksrelaties en Slagvaardige Overheid akkoord gegaan met een maand uitstel van de tweede ontwerpbegrotingswijziging 2026. Deze wordt nu verwacht op 1 juni 2026.

Toelichting

Ad i) Toelichting op de verplichtingen

Het Cft constateert een relatief hoog bedrag aan opgenomen verplichtingen aan de lastenzijde. Het OLB geeft hierover zelf aan dat daarvoor de aard en periode van de verwachte realisatie nog nader onderzocht dient te worden. Uit nadere informatie die door het OLB is aangeleverd volgt dat al deze verplichtingen in ieder geval zijn gealloceerd aan het begrotingsjaar 2026. Ook is voor het Cft bij de bijzondere uitkeringen niet goed herleidbaar wanneer iets als verplichting of realisatie wordt opgenomen. Een goede beheersing – allocatie, aard en timing – van verplichting is essentieel voor de beheersing van de budgetten gedurende het jaar. Ook is het belangrijk voor een accuraat beeld de daadwerkelijke realisatie. Het Cft gaat graag ambtelijk het gesprek aan over hoe dit kan worden verbeterd in de rapportages.

Ad ii) Functionele indeling en economische categorieën

Het Cft erkent de verbeteringen die het OLB heeft gemaakt voor wat betreft de toelichting op de functionele indeling. Het Cft voert samen met het OLB de gesprekken over hoe de toelichting gestaag verder kan verbeteren. Voor deze UR is bijvoorbeeld gewezen op de beperkte, of niet goed herleidbare, toelichting op de onttrekkingen uit de bestemmingsreserves en op bepaalde investeringen. Uit navraag volgt dat de informatie vaak wel aanwezig is. Ook blijft het Cft het belang benadrukken van het aanleveren van een indeling in economische categorieën, inclusief toelichting vergelijkbaar met de financiële rapportageverplichtingen van Europees Nederlandse gemeenten. Dit verbetert immers de transparantie en inzichtelijkheid van de financiële rapportages voor alle stakeholders. Momenteel worden in dit kader gesprekken gevoerd tussen het Cft en de nieuwe gedeputeerde Financiën.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Hans Hoogervorst

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De eilandsraad van het openbaar lichaam Bonaire
Het hoofd Financiën van het openbaar lichaam Bonaire

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

Tabel 1 geeft de realisatie in het eerste kwartaal van 2026, de vastgestelde begroting 2026 en de procentuele realisatie ten opzichte van de begroting weer. Hierbij is voor de realisatie uitgegaan van de realisatie inclusief de verplichtingen, omdat dit gelijke trend houdt met voorgaande jaren.

Tabel 1: Overzicht baten en lasten (inclusief verplichtingen; in miljoenen USD)³

	1e UR 2026	Begroting 2026	Realisatie 1e UR 2026
Baten	31,8	101,9	31%
Overdrachten (vrije uitkering)	14,6	57,6	25%
Lokale heffingen en belastingen	15,3	39,4	39%
Reserveringen	1,6	3,3	50%
Overige goederen en diensten	0,3	1,5	25%
Huren en pachten	0,0	0,2	22%
<i>Bijzondere uitkeringen</i>	<i>2,7</i>	<i>18,4</i>	15%
<i>Baten incl. bijzondere uitkeringen</i>	<i>34,5</i>	<i>120,3</i>	29%
Lasten	27,6	101,9	27%
Overige goederen en diensten	13,4	43,4	31%
Salarissen en sociale lasten	7,4	29,2	26%
Overige inkomensoverdrachten	3,4	18,2	19%
Kapitaallasten	0,8	4,9	17%
Personeel van derden	1,0	3,9	25%
Energie	1,6	1,9	85%
Niet in te delen uitgaven	0,0	0,3	0%
Reserveringen	0,0	0,3	0%
<i>Bijzondere uitkeringen</i>	<i>6,2</i>	<i>18,4</i>	34%
<i>Lasten incl. bijzondere uitkeringen</i>	<i>33,8</i>	<i>120,3</i>	28%
Resultaat	4,2	0,0	

Bron: Eerste uitvoeringsrapportage 2026 van Bonaire.

Baten

Bonaire realiseert in het eerste kwartaal 2026 USD 31,8 miljoen aan reguliere baten, exclusief de baten uit bijzondere uitkeringen. Daarmee realiseert het openbaar lichaam 31 procent van de voor 2026 begrote baten. Bonaire realiseert in het eerste kwartaal USD 15,3 miljoen aan baten uit lokale heffingen, 39 procent van de voor 2026 begrote baten uit lokale heffingen. Uit de toelichting volgt dat de hoge realisatie voornamelijk wordt verklaard door de motorrijtuigenbelasting, waarvan de opbrengsten na het eerste kwartaal hoger zijn dan begroot voor heel 2026. Daarnaast zijn vanwege het toeristenseizoen de baten uit de toeristenbelasting in het eerste kwartaal hoog. De realisatie van reserveringen is met 50 procent nu sterk gestegen ten opzichte van de eerste UR 2025 (2%). Uit nadere informatie volgt dat dit een vrijval van de bestemmingsreserves betreft, waaronder afschrijvingen van USD 0,4 en uitgaven voor Selibon (USD 0,7) – waaronder de aanschaf van de *landfill compactor*.

Voor goederen en diensten is juist een flinke daling van de realisatie in deze eerste UR (25%) ten opzichte van 2025 (58%). Nadere informatie verklaart het verschil voornamelijk door hogere gerealiseerde koerswinst in 2025. Toen werd in de administratie een vaste koers gehanteerd in plaats van de actuele wisselkoers.

Lasten

Bonaire realiseert in het eerste kwartaal USD 27,6 miljoen aan reguliere lasten, inclusief juridische verplichtingen en exclusief de verplichtingen en de lasten samenhangend met bijzondere uitkeringen. Dit is een realisatie van 27% van de begroting 2026. Zonder de verplichtingen (USD 10,9 miljoen) daalt de realisatie naar 16%. De verplichtingen dienen nog nader onderzocht te worden naar aard en periode van realisatie. Uit nadere informatie volgt dat deze allemaal aan begrotingsjaar 2026 kunnen worden gealloceerd, maar bleek het nog niet mogelijk de belangrijkste posten adequaat toe te lichten. Ook is er een sterke realisatie zichtbaar van de post Overige goederen en diensten (30%) ten opzichte van de eerste UR 2025 (17%). Ten opzichte van 2025 is het budget van deze post flink verlaagd (44,9 nu, 67,2 in 2025), en de realisatie met ruim USD 2 miljoen gestegen. Nadere informatie geeft een opsomming van wat onder de post valt, maar verklaart niet de verschuiving in budgetten of de forse stijging van de realisatie. Door het ontbreken van een goede toelichting op de indeling in economische categorieën geldt dat voor de meeste posten een goede beoordeling niet mogelijk is.

Bijzondere uitkeringen

Het totaal begrote bedrag aan bijzondere uitkeringen bedraagt in 2026 USD 18,4 miljoen. Hiervan is in het eerste kwartaal 2,7 miljoen gerealiseerd, ofwel 6 procent van de begroting. Inclusief verplichtingen bedraagt de realisatie van de lasten USD 6,2 miljoen, ofwel 34 procent. Dit zou echter betekenen dat er negatief resultaat komt op de bijzondere uitkeringen. Het OLB heeft bevestigd dat het voor de realisatie uit moet worden gegaan van de baten, omdat het resultaat op de bijzondere uitkeringen nul is.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Op basis van artikel 22 van de Wet FinBES reageert het Cft op de eerste UR. Het toetsingskader voor beoordeling van de UR wordt gevormd door de Wet FinBES aangevuld met de in het Besluit begroting en verantwoording openbare lichamen BES (BBV BES) opgenomen criteria.

² Dit betreft een voorlopig oordeel omdat de begroting op onderdelen nog niet volledig voldoet aan de vereisten van de Wet FinBES en BBV BES op het gebied van toelichting en controleerbaarheid. Bij vaststelling van de jaarrekening over het desbetreffende begrotingsjaar kan op basis van het oordeel van de accountant (een goedkeurende verklaring wat betreft getrouwheid) pas met zekerheid worden beoordeeld of daadwerkelijk is voldaan aan de centrale begrotingsnorm.

³ In deze tabel is sprake van afronding. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.